

Budou zítřky smutnější?

eFocus

Dnešek se příliš nezajímá, co bylo včera. V důsledku toho ke své škodě zapomíná, i co by zapomenout neměl. Vybavuji si přípravu jedné z větších novel obchodního zákoníku, která se stala skutkem pod č. [370/2000](#) Sb. Tehdy jsem byl členem novelizační komise činné z počátku pod předsednictvím Ivany Štenglové. Vzpomínám, jak si Ivana na jedné z porad povzdechla, že u nás fungují zákony jinak než srovnatelné úpravy v zahraničí.

Kladu si tutéž otázku opakovaně a hledám odpověď. Nejednou se v této souvislosti poukazuje na dědictví minulosti a, řečeno s Vojtěchem Ceplem, přílišným množstvím mrtvého masa na loďstvu právnických fakult. Irena Pelikánová před nedávnem psala, že *„nastupující generace právníků jsou stále ještě školeny učiteli, kteří ze značné části tkvějí svým způsobem myšlení v totalitní sféře.“* Nemyslím, že jsou namísto plošné odsudky. Už vůbec nemohou být paušálně směřovány k našim almám mater nebo k určité generaci. Vliv právnického myšlení a politických přístupů k právu, mocensky u nás vytvářených v době nedemokratických poměrů, je celospolečenský. Vlivný právník Vít Samek se v závěru roku 2013 ohrazoval proti občanskému zákoníku slovy, že dřív *„člověk se jenom v určitých směrech, kde to ten zákon dovolil, mohl odchýlit. Od Nového roku se (...) věc úplně obrátí. Lidé si budou moci vzájemně ve smlouvách sepsat cokoli podle své domluvy a zákoník bude sloužit jako metodická pomůcka.“* Občanský zákoník resuscitoval důraz civilního práva na svobodnou iniciativu jednotlivce. Není v tom osamocen. Zákon o obchodních korporacích jde stejnou cestou. A zdá se, že to někomu vadí. Přiznávám, že mě dost překvapila kniha Petra Čecha a Petra Šuka nazvaná *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi* výklady jdoucími nejednou proti dispozitivní povaze korporačního práva a přehlížením většinového mínění i ustalující se rozhodovací praxe na úrovni soudů v první linii.

Viditelným projevem snah kormidlovat soukromé právo jinam je novelizační návrh Ministerstva spravedlnosti putující Sněmovnou a pozměňovací návrhy na něj nabalované. Usilují měnit občanský zákoník návratem k některým „osvědčeným“ vzorům sovětizované legislativy z padesátého roku: od oslabení práv rodičů vůči dětem po obnovení zákonného předkupního práva spoluvlastníků. Nejde ani tak o to, k jakým vzorům se tyhle „mladé pušky“ obracejí. Podstatný je účel. Přejde někomu normální, že patnáctiletý není právně s to najmout si hotelový pokoj na jednu noc, ale pronajmout svou pracovní sílu i na několik let by mohl? Pozorujeme rostoucí snahu omezovat svobodu, komandovat, obtěžovat a poutat jiné. Svěřenský fond představuje institut užitečný ke strukturaci majetkové správy. Proto byl do zákoníku zapracován, ostatně z podnětu, jež s naléhavou vemlouvavostí svého času formulovala matka současného ministra spravedlnosti. Krátce po přijetí občanského zákoníku se proti svěřenským fondům zvedla populistická kampaň s „argumenty“, jimiž lze zpochybňovat smlouvu, zmocnění, prostě jakýkoli civilistický institut. Na tuto vlnu naskočilo i Ministerstvo spravedlnosti, a seč může, snaží se zbavit svěřenské fondy použitelnosti.

Okrajování svobody není spojeno jen s rozrušováním soukromého práva. Pod hesly záštity před ohrožením, boje s korupcí a nepoctivostí vytváří náš stát stále snaživěji své sítě, vydávaje je za ochranné, a rozšiřuje podmínky pro veřejné slídičství. Zapomíná se, že preventivní dozor je příznačný pro policejní stát. Před tím už přede mnou varovali mezi jinými Karel Šimka nebo Bohumil Havel. Dojde-li k tomu, že se jednou budeme plazit pod dusivým příkrovem „ochranných“ sítí, snad si někteří řeknou, že nás hodný stát vodí na provaze, aby se nám nic nestalo. Jenže na druhém konci

provazu nebude abstraktní stát, ale konkrétní a už vůbec ne „hodní“ mocipáni.

Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš,
vysokoškolský pedagog,
Of Counsel,
PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - červenec, srpen 2016.

Nové číslo **EPRAVO.CZ Digital** si můžete stáhnout **ZDARMA** na **App Store**, **Google Play** a **Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly.](#)

Actio popularis - dobrý sluha, ale špatný pán

- Třpyt a bída DPP
- Lesk a bída klouzavého mandátu
- GDPR pro samostatné advokáty
- GDPR kontra zásada veřejnosti
- Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu - aneb I každý populismus musí mít svou mez.
- Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?
- Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty
- Právo stále bují aneb Právní život
- Glejt pro podpantofelníka
- Léto versus generátor spisů aneb Právní život